

Bilaga 3: Faktorer och utveckling som påverkar framtida lokalstruktur

Bilaga till Strategisk plan för hälso- och sjukvårdens lokalstruktur i Västra Götalandsregionen

Befolkningsstruktur, nyttjandegrad och vårdens organisering påverkar behovet av lokalkapacitet

Det framtida behovet av lokalkapacitet per invånare bedöms i framtiden generellt att minska till följd av bland annat mer vård på distans och mer vård i hemmet. Även förstärkta hälsofrämjande insatser kan komma att medföra ett minde vårdbehov – effekterna är svåra att uppskatta, eftersom vissa vårdbehov, exempelvis i livets slutskede, är förhållandevis konstanta.

Vidare förväntas ekonomiska förutsättningar och kompetensförsörjning, snarare än tillgång till lokalyta, vara dimensionerande.

De befintliga lokalerna kan nyttjas i högre utsträckning, både i fråga om att öka nyttjandegraden av lokaler som redan används, och i fråga om att nyttja i nuläget tomställda lokaler

Faktorerna ovan behöver vägas mot en ökning av vårdbehovet som kan följa av förändringar i befolkningens storlek och struktur.

Befolkningen väntas fram till 2035 att öka med ca 6,5 procent. Även åldersstrukturen väntas ändras, med fler äldre än idag.

Om vårdkonsumtionen i varje ålderskategori motsvarar den för 2019 skulle det sammantaget medföra:

- 12 procent **fler** primärvårdsbesök
- 10 procent **fler** specialiserade öppenvårdsbesök
- 17 procent **fler** slutenvårdstillfällen

Om invånarnas vårdkonsumtion fram till 2035 istället förändras i linje med trenden 2011–2019 skulle det istället motsvara:

- 28 procent **fler** primärvårdsbesök
- 5 procent **fler** specialiserade öppenvårdsbesök
- 16 procent **färre** slutenvårdstillfällen

Se sidor under bilaga två för närmare beskrivningar av dessa analyser.

De beskrivna förändringarna ovan bygger på analyser som har en rad begränsningar. Slutsatser ska därför dras med försiktighet. Resultaten indikerar att förändringar i befolkningens storlek och sammansättning kommer att påverka det framtida vårdbehovet, men att denna förändring kommer att ske förhållandevis långsamt.

Sammantaget medför detta att behovet av lokaler bedöms minska både per invånare och totalt sett i regionen – det senare eftersom effekterna av vård i hemmet, vård på distans samt möjligheter till effektivt lokalutnyttjande bedöms vara större än effekterna av en ökad vårdkonsumtion. Denna utveckling bör dock noggrant följas för att identifiera faktorer som kan komma att ändra bedömningen.

Beredskap ställer särskilda krav

I scenarioanalysen ger scenariot som avser en ökad robusthet och beredskap generellt andra krav i fråga om lokalstrukturen än övriga scenarier. Detta medför att det finns en målkonflikt i utformningen av den framtida lokalstrukturen – en lokalstruktur som utformas för att möta robusthets- och beredskapskrav kommer i lägre grad att möta andra typer av krav, och vice versa. Samma sak gäller för särskilda krav avseende smittskydd och pandemiplanering.

I den föreslagna strategiska inriktningen har pandemiplanering samt robusthets- och beredskapskrav inte prioriterats framför andra krav. Detta medför att den strategiska inriktningen kan komma att behöva justeras, om beslut tas som medför att särskilda smittskyddskrav, robusthet och beredskap prioriteras. Ett sådant prioriteringsbeslut bör dock inte göras inom ramen för den strategiska planen för vårdens lokalstruktur, eftersom det påverkar en rad områden, utöver lokaler.

Om beslut om ökad robusthet tas bör det innehålla en tydlig kravställning om vilken robusthet som behövs, för att den strategiska planen ska kunna anpassas.

Utformning för att stödja effektivitet kan medföra minskad flexibilitet

Den strategiska inriktningen i fråga om funktion och gestaltning är att bygga för att möjliggöra effektiva arbetsätt. Detta innebär att lokalerna utformas på ett sätt som är väl lämpade för verksamheten. Detta kan komma att medföra en begränsning i lokalernas flexibilitet. Att anpassa en lokal för effektivitet i en viss typ av verksamhet kan medföra att egenskaper som gör att den är lämpliga för andra ändamål prioriteras ned – flexibiliteten minskar.

Detta innebär inte att effektivitet alltid ska vara det överordnade målet – om det finns starka skäl, exempelvis anledning att tro att en lokal kommer att behöva användas till flera olika ändamål och av olika verksamheter, kan

det finnas skäl att bygga flexibla lokaler, men detta bör i så fall motiveras, snarare än att vara en självklar utgångspunkt.

Vidare kan flexibilitet beaktas på andra sätt än exempelvis hur rum utformas. Att bygga fastigheter som är utformade på ett sådant sätt att det invändigt lätt kan byggas om, kan medge flexibilitet utan att det behöver få en negativ påverkan på anpassning till verksamhetens krav.

Uppdelningen mellan privat och offentlig regi påverkar uppdraget

Den strategiska inriktningen bygger på den nuvarande fördelningen i fråga om vilken hälso- och sjukvård som drivs i privat respektive offentlig regi. Om denna fördelning förändras av marknadsskäl eller genom politiska beslut, exempelvis genom att privata utförare får ett större eller mindre ansvar, behöver den strategiska planen justeras, eftersom det också medför en förändring av vilka verksamheter som omfattas av Fastighetsnämndens/Västfastigheters uppdrag.

Dokumentnamn: Bilaga 3: Faktorer och utveckling som påverkar framtida lokalstruktur

Diarienummer: SFSS 2023-03696

Beslutad av: Styrelsen för fastighet stöd och service, 2024-04-25

Kontaktperson: Jonas Nordin, Fastighet, stöd och service